

# F R E D N I N G S V Æ R D I E R

KAPELLANSTRÆDE 12

LOLLAND KOMMUNE



Besigtigelsesdato:	20.01.2011
Besigtiget af:	Mia Kroer Ræbild
Journalnummer:	2010-7.82.07/360-0001
Kommune:	Lolland Kommune
Adresse:	Kapellanstræde 12, 4930 Maribo
Betegnelse:	Kapellanstræde 12
Fredningsår:	1950
Omfang:	<i>Forhuset (1756)</i>

## — BYGNINGSBESKRIVELSE

Kapellangården, opført 1756, er beliggende på vestsiden af Kapellanstræde, der er et smalt, brolagt stræde syd for Torvet og øst for Maribo Domkirke. Kapellanstræde afgrænses mod vest af sammenbyggede en-etages byhuse, og mod øst af en mere spredt bebyggelse bestående af blandt andet Kapellangårdens forskellige udhuse samt lave stakitter, der indhegner Brødregadehusenes baghaver.

Kapellangården er et en-etages bindingsværksforhus i 18 fag med højt styrterum. Kapellangården er opdelt i fire boliger, hvoraf Kapellanstræde nr. 12 udgør seks fag. (Herefter betegnet bygningen).

Bygningen har heltag belagt med røde vingetegl og en halvvalmet gavl mod syd. I rygningen ses en nyere, muret skorsten med sokkel. Bygningen har en sorttjæret sokkel af kampesten. Bindingsværket, der er af kraftigt egetømmer med to løsholter i hvert fag og dokker i både over- og undertavl, er gulkalket over stok og sten. Bjælketappene er afsavede. Skalkene er gulkalkede. Vinduerne er ældre, småsprossede, sidehængte vinduer uden forsatsvinduer. De nyere hoveddøre, begge med overvinduer, og de ældre vinduer er grønmaledede. I tagfladen mod gaden sidder et ældre støbejernsvindue. Tagfladen mod haven har to zinkklædte heltagskviste med småsprossede sidehængte vinduer samt to støbejernsvinduer. Havesiden har samme type vinduer som mod gaden samt en nyere, grønmalet fyldingsdør med ruder.

Bygningen er restaureret i 1970'erne og står med nyere køkken, bad og gæstetoilet. Stueetagen er inddelt i fem rum; forstue med trappe til 1. sal, gæstetoilet, stue, køkken og bryggers. I stueetagen er de oprindelige loftsbjælker bevaret samt blotlagt bindingsværk i stuens langsgående midterskillevæg. Dørene fra forstue og køkken ind mod stuen er oprindelige, barokke, enfyldingsdøre med bukkehornshængsler og ældre gerichter. Døren ind til gæstetoiletet er en ældre revledør. Alle øvrige overflader indvendigt er af nyere materialer.

En ligeløbstrappe fører op til 1. sal, som er indrettet med to værelser og et badeværelse omkring reposrummet, hvor loftet går til kip. Der er synlige oprindelige loftbjælker, og lofter og skråvægge er beklædt med profilbrædder. På hver side af reposrummet er indrettet en hems, hvor der er synlige hanebånd. Der er fast undertag.

## — BYGNINGSHISTORIE

Ifølge C.C. Haugner blev Kapellangården opført i 1756 for kapellan Poul Lyngbye. I den første brandtaksation fra 1761 er gården således kun fem år gammel. Stuehuset benævnes her som 17 fag langt, en længe mod øst som ti fag og en ”Nordre Længde” som fire fag. Stuehusets fagantal svinger i taksationerne fra de omtalte 17 fag i 1761 til 18 fag mellem 1781 og 1827 og op til 19 fag i 1837, for derefter, i 1846 eller i begyndelsen af 1847, at blive opdelt i fire selvstændige boliger på i alt 18 fag.

Tilsyneladende er der ikke tale om de store ombygninger, men måske snarere om taksationsmændenes forskellige opfattelser af det samme hus. Fra begyndelsen var forhuset kun beregnet for én familie, og i en lang årrække beskrives tillige et bryggeri i forhuset. Kapellangårdens grund grænsede mod øst op til Brødregade, langs hvilken baghuset var beliggende.

Baghuset blev, samtidig med forhusets opdeling, nedrevet og grunden udstykket i seks små matrikler, som blev bebygget med endnu eksisterende huse Brødregade 4-12. Baghuset bestod ved delingen af 14 fag, men havde fra slutningen af 1700-årene bestået af 18 fag indeholdende stald, lo og lade.

Det gamle sidehus mod nord blev solgt til Torvet 26 og kort efter nedrevet. Det vi i dag kalder Kapellangården er en del af et større anlæg, der forsvandt i 1847.

I 1970'erne er boligerne i det gamle stuehus sat i stand, men selvom der er sket store ændringer i det indre, er bygningens ydre fremtræden bevaret, så det stadig er muligt at få en fornemmelse af bygningens oprindelige udseende.

Det nordre af udhusene på den anden side af strædet er bygget i 1948 som børstenbinderværksted. Det næste i rækken afløste i 1910 et ældre bindingsværkshus, og det søndre omtales ikke i brandtaksationerne i sin nuværende form, men har ligeledes afløst en ældre bindingsværksbygning.

## — KILDER

Huse i Maribo, Maribo Kommune, Miljøministeriet, Fredningsstyrelsen, 1985.

## — MILJØMÆSSIG VÆRDI

Kapellangårdens miljømæssige værdier knytter sig til bygningens beliggenhed i kvarteret syd for Torvet og øst for Maribo Domkirke, hvor karakteren af Maribos oprindelige bebyggelse tydeligst kommer til udtryk. De smalle, brolagte stræder er overvejende bebygget af beskedne, en-etages beboelseshuse med teglhængte tage fra 1700- og 1800-tallet. I kraft af sin imponerende størrelse og sit homogene udtryk, tillige med at bygningen er en af Maribos mest velbevarede bindingsværksbygninger, er Kapellangården af uvurderlig betydning for det usædvanligt homogene kvarter.

## — KULTURHISTORISK VÆRDI

Kapellangården har stor kulturhistorisk værdi, fordi den er et af de fineste eksempler i Maribo på en velbevaret bindingsværksbygning fra 1700-tallet. Den nuværende bygning er det oprindelige stuehus til Kapellangården, der var en stor firelænget gård beliggende syd for Torvet.

Kapellanstræde, der tidligere blot var en adgangsvej til Kapellangårdens store gårdsplads, fik sit navn i midten af 1800-tallet, da Kapellangårdens stuehus blev opdelt i flere boliger. Denne ”gadeudnævnelse” understreger gårdens signifikans i byen.

## — ARKITEKTONISK VÆRDI

Kapellangården er en meget velbevaret 1700-tals bindingsværksbygning, og dens arkitektoniske værdier ses i bygningens velproportionerede ydre; den gedigne bindingsværkskonstruktion, med særligt højt styrterum, som understreges af den lave hoveddør og de lave, tredelte vinduer under løsholtene samt den store tagflade af røde tegl.

Bygningens enkle materialeholdning; repetitionen af bindingsværket samt en enkel facadekomposition; (nr. 12 isoleret set) med fire vinduer og to indgangsdøre mod gaden samt den konsekvente farveholdning i sort, gul, grøn og rød giver bygningen sin karakter. Skorstenen i rygningen fuldender bygningens udtryk og giver den arkitektonisk værdi sammen med de bevarede ældre vinduesrammer med deres oprindelige størrelse og glasinndeling.

Ligeledes ligger der arkitektonisk værdi i bygningens enkle materialevalg; bindingsværk og tavl gulkalket over stok og sten, den sorttjærede sokkel, de grønmalede vinduer og døre samt den røde vingetegl.

Indvendigt knytter de arkitektoniske værdier sig til de synlige loftsbjælker, bindingsværket i den langsgående midterskillevæg samt de oprindelige barokke, enfyldingsdøre med bukkehornshængsler og badeværelsernes ældre revledøre.

## — BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I bygningens ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til farveholdningen og den oprindelige materialeholdning samt til den harmoniske bygningskrop baseret på det gedigne bindingsværk, herunder den oprindelige størrelse på de ældre vinduer, det helvalmede tag i røde tegl og skorstenspipen i rygningen.

I bygningens indre knytter de bærende fredningsværdier sig til den ældre materialeholdning med alle ældre detaljer, herunder de ældre vinduer, de oprindelige loftsbjælker, bindingsværket i midterskillevæggen samt de to ældre revledøre og de to barokke, enfyldingsdøre med bukkehornshængsler.

## — ANBEFALINGER

- At skorstenen mures med en krave som i nr. 8.
- At skorstenen skures og kalkes gul, for at opnå et homogent udtryk.
- Der bør anvendes en ensartet farveholdning på bindingsværk, vinduer og døre i samtlige af Kapellangårdens fire boliger, således at bygningen fremstår med et homogent udtryk.
- Ved istandsættelse af kviste mod havesiden bør de i størrelse og vinduesudformning tilnærmes kvistene i den øvrige del af Kapellangården.